

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת ארבע כנפות

108

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"וְהוּא לֹא תִצְלַח"

לזכות לדור בארץ ישראל דרושה מידת בטחון גדולה, כנדרש מדור המדבר. מתוך הרצאותיו של הרב אמנון יצחק

מידת הדין

אותה - "נְתַדְבֵּר מְרִים.. בְּמִשָּׁה" אחיה הקטן ממנה ולשם שמים נתכננה ומפני אהבתה לאחיה ולאשתו ולא נשאה מידת הדין פנים גם למרים הצדקת ונצטרעה -

"וְהִנֵּה מְרִים מִצְרַעַת פְּשָׁלֵג".

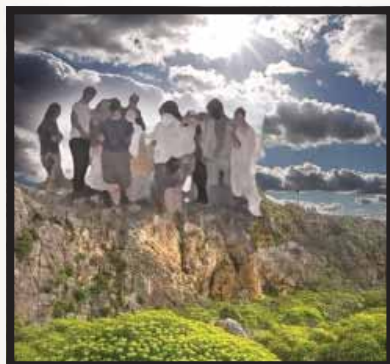
אפשר לעם שלם שתהא מידת הדין מתוחה כנגדו תמיד ולא תהא מידת הדין פוגעת בו? וכך יחיה תמיד ולא יחטא? אף הקדוש ברוך הוא לא חפץ בישראל עמו שיהיו כמלאכי השרת ויחיו כמו בגן עדן תמיד, שהרי חפץ היה בעמו שיהיה לאור לכל הגוים ושילמדו ממעשיהם ואם יהיו ישראל מובדלים מכלל האנשים ולא יהיו דומים להם בכלום בסדרי חייהם - לא ילמדו שאר אנשים לעשות כמעשיהם, יאמרו: הללו, מלאכים הם - מי ידמה להם? והרי הם עומדים עתה לבוא לרשת את ארצם ולחיות בה, חיי אנשים לפי סדר הטבע ולא על סדר הנס בלבד.

כשבאו ישראל למשה ואמרו לו (דברים

א): "נְשַׁלְחָה אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ וְיַחְפְּרוּ לָנוּ אֶת הָאָרֶץ", לא גלו למשה את כל לבם מפני בושת פנים שהיתה להם מפניו. משה סבר שהם מתכננים לחפור את הארץ כדי שידעו היכן מקומות התורפה שמשם יעלו ויכבשוה - "וַיִּיטַב בְּעֵינֵי הַדָּבָר".

אבל, הם, עוד מחשבה אחת היתה בלבם: לדעת טיבה של הארץ הזאת, אם היא ארץ ככל הארצות ואפשר לחיות בה חיים של דרך הטבע, או שמא, גם היא כגן עדן המדברי אך בסגנון אחר וכל החי בתוכה הריהו כחי בפלטרין של מלך ומידת הדין תהא מתוחה שם תמיד ולא יוכלו גם שם לעמוד בדרך חיים שהארץ הזאת דורשת כיון שהיא למעלה מדרך הטבע.

כיון שרפו ידיהם מבטחונם; "וַיִּרְבֵּ הָעָם עִם מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ תָנוּ לָנוּ מִים וְנִשְׁתָּה" מיד; "וַיָּבֹא עֲמֶלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל

בְּרַפְדִּים". קרבם משה לפני הר סיני ודבר ה' עמהם פנים בפנים - והנה, אהה, היכן משה? "כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הִעֲלֵנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִדְעֵנוּ מַה הָיָה לוֹ" ובאו לידי חטא העגל ונפלו מהם אלפים. עשו את המשכן לשכינה לאות שהקדוש ברוך הוא נתפס עמם - עשה המשכן מקופל מכ"ה כסלו עד א' בניסן ולא ידעו למה, אמרו: שמא מאס בנו הקדוש ברוך הוא לאחר שבחר בנו. הוקם המשכן וירדה שכינה למטה לדור בינותם והנה פרצה מידת הדין במקודשים ככל עמם, נרב ואביהוא נשרפו חיים בהקריבם לפני ה'. התאוו לאכול בשר ולא בקשו כהוגן - ואף ה' חרה בעם. הגיעו לחצרות וכבר מתעדים לבוא לגבול נחלתם לרשת

מיום שגורש אדם הראשון מגן עדן ועד עת התקון האחרון באחרית הימים, לא זכו כל הדורות ולא יזכו, למה שזכה דור המדבר בחמשה עשר החדשים הראשונים שהלכו אחרי ה' במדבר, מניסן עד סיון מן השנה השנית. המדבר הפך להם גן עדן ממש והיתה כל ההנהגה שהתנהג עמם הקב"ה, הנהגה של פנים בפנים.

הקב"ה לא דרש מהם, אלא, שיתחזקו באמונתם ובבטחונם בו, לפיכך נסה אותם כמה פעמים וחסר מהם טובתו לשעה לנסותם, למען יהיו תולים עיניהם בקב"ה לשאול ממנו חפצם ולא יהיו בועטים חלילה מחוסר בטחון.

הנסיונות

במדבר שור הניחם ללכת שלשה ימים בלי מים. במרה מצאו את המים מרים. במדבר סין פסק מזונם מכליהם ולא היה להם לחם לאכול. ויחנו ברפידים - ואין מים לשתות העם. כשנתן להם המן - לא נתן להם אלא מאכל ליום אחד בלבד, עומר לגולגולת.

הצדיקים מצאוהו קרוב לביתם מוכן לאכול מיד והאחרים - יצאו חוץ למחנה ללקוט והיה חסר כתישה טחינה אפיה ובשול. זכה אדם במעשה טוב, הפך בין יום משאינו צדיק לצדיק ומאכלו מזומן לפניו בפתח ביתו כגלוסקאות אפויות וכו', לא זכה ונכשל בדבר לא טוב, היה הופך לעיני הכל מצדיק, לשאינו צדיק. והכל רואים פלוני זה יוצא חוץ למחנה ללקוט את עמרו - ושואלים: מה עשה, שכך קרה לו...!

משמוש התפילין בשעת התפילה

מערכת 'חברותא'
מיוחד ל'גנזי המלך'

יומא דף ז' ע"ב

שאלה: נוהגין למשמש בתפילין בשעת תפילה וקריאת שמע, רצוני לברר מקור המנהג והאם היא חובה, או מנהג בלבד?

תשובה: בדף ז' ע"ב אמרו: 'דאמר רבה בר רב הונא: "חייב אדם למשמש בתפיליו בכל שעה ושעה" ולמדו כן, קל וחומר מציץ; ומה ציץ, שאין בו אלא אזכרה אחת, אמרה תורה (שמות כח לח) "וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תְּמִיד" שלא יסיח דעתו ממנו, (שתיבת "תמיד" מיותרת, שהרי כבר נאמר: "וְהָיָה עַל מִצְחֶךָ אֶהְרֶן". ופירשו; שהוא נאמר להורות; שלא יסיח דעתו ממנו), תפילין שיש בהן אזכרות הרבה, על אחת כמה וכמה' שצריך להזהר שלא להסיח דעתו מהם. וכן נפסק ברמב"ם (הלכות תפילין פ"ד הי"ד) ובטור ובשלחן ערוך (סימן כ"ח סעיף א'). ומטעם זה כתב הטור (בסימן ס"א): 'שכשיאמר: "וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדְךָ" ימשמש בתפילין של יד. וכשיאמר: "וְהָיוּ לְטָטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ" ימשמש בשל ראש. (והוא מטעם זה, ב"י סי' כ"ח)

בסוכה (כ"ו). אמרו: 'דתניא: ישן אדם שינת עראי (שינה מועטת) בתפילין (שהוא עטור בראשו) אבל לא שינת קבע'. והקשה הריטב"א (שם) היאך התירו לישון בתפילין שינת עראי והרי בשינה הוא מסיח דעתו מהתפילין? ותיירץ הריטב"א; שאין איסור היסח הדעת בתפילין, אלא כשהוא ער ולבו פונה בדברים בטלים. אבל, כל שאינו מפנה דעתו לדברים של חול, אף על פי שאין דעתו על התפילין, אין בזה איסור של היסח הדעת. ומוסיף הריטב"א; שזמן הטעם הזה, קורין בתורה ומתפללין בתפילין למרות שאין דעתו על התפילין.

וכן כתבו תלמידי רבינו יונה (ברכות י"ז: מדפי הרי"ף ד"ה ולא) בשם רבינו יונה: שמתוך דברי הרמב"ם נלמד, שאין איסור היסח הדעת, אלא, כשעומד בקלות ראש ובשחוק, אבל כשעומד ביראה

ומתעסק בצרכיו, אף על פי שעוסק באומנותו ובצרכיו ואין דעתו עליהם ממש, אין זה נקרא היסח הדעת. ולפיכך מותר להתנמנם בהן, לפי שבשעת נמנום, הוא שוכח מהבלי עולם ואין זה היסח הדעת.

בסוכה (מ"ו). מסופר; שתלמידי רב אשי נהגו שכל זמן שהיו ממשמשים בתפילין היו מברכים, (והביאוהו הרי"ף ח. והרא"ש סו"ס יד בהלכות תפילין). ופירש רש"י (ד"ה דמשמשי); 'דקיימא לן; חייב אדם למשמש בתפילין כל שעה'. וכמו שאמרו בגמרא: 'שחייב אדם למשמש בתפיליו בכל שעה ושעה'.

וכן כתבו התוספות (ד"ה דכל אימת) והסמ"ג (עשין כב קה ע"ג) וספר התרומה (סי' ריג) ונמוקי יוסף (ח: דבור ראשון). וכתב הבית יוסף (סימן כ"ה י"ב); שנראה מדבריהם, שאף על פי שלא נשמו ממקומם, היו מברכים עליהם כל זמן שמשמש בהם.

ומבואר בתוספות; שנוסח הברכה שהיו מברכים בשעת המשמוש היא; 'אשר קדשנו.. לשמור חוקינו' (שאין שייך לברך ברכת; 'להניח', שהרי הם מונחים במקומם). אבל הר"ן (כב. ד"ה וכתבו) כתב; שהיו מברכים; 'לשמור את התפילין'. עוד מבואר בדברי הר"ן; שאפילו לא היו מסיחים דעתם, היו מברכים ברכה זו, אלא שיש שעור זמן, כל כמה זמן יש חובה למשמש בתפילין. ולכן אנחנו, שנשכח מאתנו שעור הזמן שיש בין חובת משמוש אחת לחברתה, אין לנו לברך (וכדין ספק ברכות להקל).

אבל הרא"ש (סו"ס יד) כתב בשם ר"י; שלא היו מברכים, כי אם כשנשמו ממקומם. (ואף שיש חובה למשמש בתפיליו בכל שעה ושעה, מכל מקום, אינה מצריכה ברכה). וכן כתבו הטור ורבינו ירוחם (ני"ט ח"ה קע ע"ד). ולדבריהם הברכה שברכו היא ברכת 'הנחת תפילין', שמכיון שנשמו ממקומם, הרי זה כמי שמניחם עתה.

ומשמע מדברי הראשונים הנ"ל שחולקים על דברי הריטב"א ורבינו יונה; שמתבאר מדבריהם שחובת המשמוש בתפילין היא, כדי שלא יסיח דעתו מהתפילין כלל ולא רק שלא להקל בהם ראש, שהרי תלמידי רב אשי כל זמן

שמשמשו היו מברכין, משמע שאפילו לא היה להם כי אם הסחת הדעת מועטת היו מברכין, שלא אמרו, כל זמן שהסיחו דעתם על ידי דברים בטלים, או, הקלת ראש היו מברכים, אלא כל זמן שמשמשו היו מברכין (ואף מהרא"ש משמע שמפרש כעין זה, אלא שנחלק על מה היו מברכין).

ועל זה פירש הר"ן; שמכיון שאין ידוע לנו כמה הוא שעור זמן היסח הדעת, לכן אין אנו מברכין. אך לא נחלקו על עיקר הדין, שאפילו היסח דעת מועטת, יש להזהר בתפילין. ומשמע עוד מדברי הר"ן; שמצד הדין אנו סוברים כתלמידי רב אשי להלכה, אלא שאין אנו בקיאים בשעור הזמן. (וכן משמע מדברי הבית יוסף שהביא דבריו ולא פירש טעם אחר, למה אין אנו מברכין בזמן הזה. והקושי משינת עראי, יתכן שדעתם כדעת הרמב"ם שם הט"ו, שאין לישן אפילו שינת עראי בתפילין. וכמבואר באורך בב"י סי' מ"ד השיטות בזה).

לפי דברי רבינו יונה והרמב"ם והריטב"א צריך ביאור; שהרי מדברי הגמרא הנ"ל, שיש ל'אדם למשמש בתפיליו בכל שעה ושעה', שלא יסיח דעתו מהם, הרי מתבאר שלא כדבריהם. שאם כדבריהם, אינו צריך למשמש בהם כל שעה שלא להסיח דעתו, אלא לשמור שלא להקל ראשו בהם. ולדברי הגמרא; הרי שכל שעה יש למשמש בהם כדי שלא יסיח דעתו. וכן נפסק להלכה בטור ושו"ע ושהרי מטעם זה כתב הטור; למשמש בתפילין כשאומר: 'וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדְךָ' אף שהוא באמצע קריאת שמע. ואיך יפרשו הראשונים הנ"ל, דברי הגמרא; שנלמד מקל וחומר מציץ.

ומצאנו בס"ד להשאגת אריה (סי' ל"ט ציינו הגרע"א בהג' לשו"ע או"ח סי' רנ"ב על המג"א סקכ"ה) שמישב דבריהם וכתב: ונראה לי דהיינו טעמא; כיון דתפילין אסורות בהיסח הדעת של קלות ראש, הילכך, חייב למשמש בהם תמיד שלא יסיח דעתו מהם וישכח מתפילין שעליו, שמא יבוא לידי קלות ראש על ידי שכחה ולפיכך מותר לישן בהם, אף על פי שמסיח דעתו מהם, כיון שאי אפשר לבוא לידי קלות ראש בשינה. ■

עלי הגיון

הלכה למעשה

למה 'כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא'? רבי ישראל מסאלנט בחבורו 'עין פרי'

ששמרו הקב"ה מהפורעניות אשר היו מתרגשות עליו. אבל, לא כן, 'השונה הלכות בכל יום', אשר היא המטרה אשר לא תשכח ולא תאבד חס וחלילה, לכן כאשר הקב"ה משלם לאדם מדה כנגד מדה משמרו הקב"ה מהפורעניות שלא יאבדו בריאותו וקנינו. ממילא נשארים לו התורה והמעשים הטובים לעולם הבא. לכן אמרה הגמרא כי 'מובטח לו שהוא בן העולם הבא'.

ואפשר דזה כונת הגמרא: 'תנא רבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא' (נדה ע.ג.), כי אמנם ידוע אשר גם 'פושעי ישראל שמלאים מצות כרמון' (עירובין יט.) 'וכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא' (סנהדרין צ.). רק כל הפחד על חלקו בעולם הבא הוא, שמא 'מנכין לו מזכויותיו', (שבת לב.) בעבור טובתו בעולם הזה. ויותר שמא 'מנכין לו' על

בתמורה (ט"ז). 'רב יהודה אמר שמואל: 'שלשת אלפים הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה.. אמר רבי אבהו: 'אעפ"כ החזירן עתניאל בן קנז מתוך פלפולו'. רואים אנו כי לפעמים ימצא איש חכם, מאד נעלה, שיכול לידע בפלפולו כל התורה שבעל פה, אבל לא כהלכה למשה מסיני, אשר הם אינם תחת גדר השכל ואי אפשר לדעת אותם כי אם איש מפי איש.

מחשבה

"וְנָהִי בְעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים"

כאשר היהודי מגדיל את הגוי הוא משפיל עצמו. ע"פ 'מכתב מאליהו' לגר"א דסלר זצ"ל

במשך כל שנות גלותו בין העמים לא נפגמה ולא נפגעה תחושת העליונות הרוחנית והמוסרית של עם ישראל, לעומת הגוים. אפילו בעת שהושפלו יהודים בידי אויביהם, עד עפר, ידעו בתוך לבם כי כל מצבם הוא גזירה משמים. לפיכך, בכל מעלליהם לא הצליחו הגוים להפחית ערכם העצמי בעיניהם. כך בדורות הראשונים.

לא כן בדורות האחרונים. משנתמעטו הלבבות וערך הגוים גדל בעינינו, התחלנו לחוש כאילו השפלתם יש בה ממש. לפיכך חתרנו ללכת בדרכיהם בנסיון לשים קץ להשפלה ועול הגלות נעשה קשה יותר לסבול. יש שראו בכך הרמת כבוד ישראל ושלא כראשונים שנתנו לגוים לבזותם.

האמת היא שהראשונים היו גדולי רוח וכל מעללי הגוים לא פגעו ולא נגעו ללבם כלל. רק כאשר השפלתנו את עצמנו בעינינו, נתגדלו אויבנו בעינינו. זהו שאמר הכתוב: "וְנָהִי בְעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים" ואז ראינו כי "נֶכְן הָיִינוּ בְעֵינֵיהֶם" (במדבר פרק יג).

מעשי גדולים

האמת שאינה אמיתית

ההבדל בין כשמטיחים את האמת מתוך כאב, או מתוך שמחה לאיד

ה'חזוה' מלובלין, היה משמיע בכל יום לעצמו דברי תוכחה קשים, מייסר את עצמו ומונה את חסרונותיו. כשישב ללמוד היה פותח ואומר: "רבונו של עולם, שמא אלי מתכוון הפסוק: 'וְלִרְשָׁע אָמַר אֱלֹקִים מַה לָּהּ לְסַפֵּר חֲקֵי וּתְשֹׂא בְרִיתִי עָלַי פִּידָה' (תהלים נ טז).

פעם באו אליו וספרו לו כי דברו עליו לשון הרע. כששמע, כאב לו הדבר מאד. שאלוהו: "והרי הרבי עצמו מטיח כלפי עצמו דברים קשים ומשום מה כשאחרים מדברים בו סרה ואפילו בדברים שהם פחות חמורים, הוא מצטער?"

השיב החזוה: "אמנם, כל מה שאני מטיח כלפי עצמי, הוא אמת לאמיתה. גם מה שאחרים אומרים עלי הוא אמת. אבל גם 'המרגלים' דברו אמת ואף על פי כן נענשו. הדבר תלוי איך ובאיזה אופן האמת נאמרת. אם אתה אומר אותה מתוך צער, זו אכן אמת, אבל אם אתה אומר אותה מתוך הנאה, משמחה לאיד, זה לשון הרע.

וכך קבל עליו גם דוד שאמר: "כִּי עֹנֵי אֶגִּיד אֶדְאָג מִחֲטָאתִי" (תהילים פרק לח) - שעה שאני עצמי מדבר על חטאי, אני אומר זאת מצער ומדאגה. אבל "וְאֵיבֵי חַיִּים עֲצֻמוּ" שעה ששונאי מדברים על חסרונותי מתעוררת בהם חיות. הם נהנים מזה הנאה מרובה ועל כך אני מצטער... ■

פרשת 'שלה'

"ויהס כלב את העם אל משה ..."

המרגלים טענו שד' רוצה להכניסנו לארץ, אבל ללא הזכויות של משה רבנו, אין סכוי להכנס אליה. וכלב היסה אותם.

הרה"ג שלמה לוינשטיין
מיוחד ל'גנזי המלך'

"שִׁלַח לָךְ אַנְשִׁים וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנַעַן..." (במדבר י"ג, ב')

בפרשתנו כתוב: **"וַיִּתְּרוּ"** ואילו בספר דברים (א', כ"ב) כתוב: **"וַיִּחְפְּרוּ לָנוּ אֶת הָאָרֶץ..."** אמר ה'שפתי כהן': שלשונם הכשילתם. עונשם היה שהוצרכו למות במדבר.

ואמרו חז"ל: ברש"י **'דתניא; כל ארבעים שנה שהיו במדבר בכל ערב תשעה באב היה הכרוז יוצא ואומר צאו לחפור והיה כל אחד ואחד יוצא וחופר לו קבר וישן בו, שמא ימות קודם שיחפור ולמחר הכרוז יוצא וקורא יבדלו חיים מן המתים וכל שהיה בו נפש חיים היה עומד ויוצא וכל שנה היו עושין כן ובשנת ארבעים שנה עשו ולמחר עמדו כולן חיים'** (תענית ל:).

ד' צוה לתור את הארץ, מלשון יתרון, לראות מה יתרון ארץ ישראל על פני כל הארצות, אבל הם אמרו שהם באו לחפור את הארץ ולשונם הכשילתם שלבסוף הם אכן חפרו...

"אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שָׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר... הָאָרֶץ וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁיעַ בֶּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ" (י"ג, ט"ז)

מדוע ציינה זאת התורה רק עתה ולא כבר בהתחלה כאשר פירטה את שמות המרגלים? והלא כבר במלחמת עמלק כתוב ששמו יהושע?!

אומר הגאון רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל: כאשר באו אל משה, אמר משה רבנו: **"וַיִּיטַב בְּעֵינֵי הַדְּבָר"** (דברים א', כ"ג). אם כן, מה קרה לאחר מכן שהכל התהפך מטובה לרעה?

כתוב: **"כִּרְוַח הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִכְטַח בְּד' וְהָיָה ד' מִכְטָחוֹ"** (ירמיהו י"ז, ז).

לכאורה הסיפא של הפסוק הינו חזרה על הרישוא? אלא יש לפרש שבא הכתוב לומר שד' נותן בטחון - לפי המידה שהארם עצמו בוטח בד'!

וידוע הספור על העגלון ששמע את האלשיך הקדוש ואמר לתלמידיו שאם אדם יבטח בטחון מלא בד', ד' ישלח לו את פרנסתו והוא לא צריך לדאוג כלל. נכנסו הדברים ללבו של העגלון, התישב

שם חזק ויציב וכך נכנסו דברי ללבו. **"וַיִּתְּקְרוּ אֵלַי כָּלְכֶם וַתֹּאמְרוּ נִשְׁלַחְהָ אַנְשִׁים לְפָנֵינוּ וַיִּחְפְּרוּ לָנוּ אֶת הָאָרֶץ..."** (דברים א', כ"ב)

רש"י אומר: **'בערבוביא ילדים דוחפין את הזקנים וזקנים דוחפין את הראשים'** ולמה היתה הבהלה הגדולה? כיון שלא בטחו בד'. אמרו שמוכרחים לשלוח מרגלים... אמר משה, אם זה המצב שאתם לא בוטחים בד', אז באמת צריך לשלוח מרגלים!

נאמר (פס' ג'): **"וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה... עַל פִּי ד' "** - היינו ששאלו ב'אורים ותומים', כמו כל מלחמות הרשות של עם ישראל, ששואלים ב'אורים ותומים'. ואף כאן שאלו את מי לשלוח ונענו: **"אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים..."** הם לא שאלו האם לשלוח, או לא? אלא רק את מי לשלוח? וידוע שה'אורים ותומים' היה עונה רק על השאלה המדויקת שנשאלה וכפי שהיה

בפרשת **'פילגש בגבעה'**, כשעלו עם ישראל להלחם עם שבט בנימין, הם שאלו: מי יעלה? ונענו: יהודה יעלה. אם היו שואלים; אם צריך לצאת להלחם? היו נענים שלא!. לכן יצאו וניגפו. וכן קרה ביום השני. ביום השלישי שאלו; האם לצאת להלחם? ונענו; כן! ובאמת הם ניצחו.

וכאן היה ברור למשה רבנו, שאם הם אינם בוטחים בד' צריך לשלוח מרגלים. אבל הוא לא שאל; אם לשלוח? וד' לא עיכב על ידו.

"עַל פִּי ד' " - שה'אורים ותומים' לא עיכב וענה רק את מה ששאלו אותו. ומאחר וה'אורים ותומים' אמר את מי לשלוח כפי שנשאל, הרי שקרא ליהושע

בבית הכנסת והחל ללמוד. בינתיים המצב בבית נהיה קשה, אשתו החלה למכור את חפצי הבית. לאחר זמן בא אליו גוי ובקש לשכור ממנו את הסוסים והעגלה. לאחר מכן חפר הגוי באדמה ומצא מטמון באדמה וכשסיים להעמיס את המטמון על העגלה, מעד לתוך החפירה ומת. הסוס שב לביתו עם האוצר.

שאלו התלמידים את האלשיך הקדוש: ומדוע נגרע חלקנו? הלא גם אנו מאמינים ובוטחים בד' בכל מאדנו ובכל זאת לא זכינו למה שזכה אותו עגלון? ענה להם: הלב שלכם הוא לב רך, קל לתקוע בו מסמר, אבל גם קל להוציא. ואילו אצל אותו עגלון, לבו לב אבן ולכן קשה לחדור אליו, אבל מה שחודר נשאר

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

"וַיְהִי כָּל־כָּל־כָּל אֶת הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עֲלֵה נַעֲלֶה וְיִרְשָׁנוּ אֶתְּךָ..." (במדבר י"ג, ל')

מה היה הויכוח בין כלב למרגלים? אומר ה'משך חכמה': המרגלים טענו שעם כל זה שרצון ד' להכניסנו לארץ, אבל ללא הזכויות של משה רבנו אין סכוי להכנס אליה. וכיון ששמענו את הנבואה: ש'משה מת ויהושע מכניס', אזי בודאי לא נזכה להכנס.

"וַיְהִי כָּל־כָּל אֶת הָעָם אֶל מֹשֶׁה" - אמר להם: אתם סבורים שאנו, בזכות משה? ההיפך! משה בזכותנו! הרי שלשים ושמונה שנים שהיינו נזופים, ד' לא דבר עם משה, למרות גדלותו של משה.

לכן גם יהושע אמר להם: **"בְּזֹאת תִּדְעוּן כִּי קָל-ל חַי בְּקִרְבְּכֶם..."** (יהושע ג', י'). המושג

"קָל-ל חַי" מופיע כאן לראשונה והוא נאמר ע"י יהושע, לאחר מות משה. אמר להם יהושע: אמנם משה מת, אבל **"קָל-ל חַי בְּקִרְבְּכֶם"** והוא יפעל למעננו, גם ללא משה.

אומר משה רבנו לעם ישראל: **"...בִּי הִתְאַפָּה ד' בְּגַלְלֶכֶם לֵאמֹר גַּם אֶתְּךָ לֹא תִבְאֶה שָׁם"** (דברים א', ל"ז). אומר משה שאמנם היה יכול להכנס לארץ, אלא שאם היה נכנס לארץ עם ישראל, היו ישראל סבורים שזכו לכך בזכותו. לכן ד' היה צריך להמית את משה בחו"ל ולהכניס את ישראל לבדם, כדי שידעו ש**"קָל-ל חַי בְּקִרְבְּכֶם"**.

"... וְלֹא תִתְּנוּ אַחֲרַי לְבַכְכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם" (במדבר ט"ו, ל"ט)

אל הגה'צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל הגיע בחור ישיבה ושאל האם יכול לנסוע לחתונה הנערכת באחת הערים הגדולות. שאל הרב: האם החתונה תערך בנפרד וישמרו בה גדרי הצניעות?

ענה הבחור: שהחתונה מעורבת, אך הוא ישמור על עצמו.

נחרד הרב ואמר: אני זקן מופלג בין שמונים שנה ויותר ועיור בעין אחת וכשאני צריך ללכת לקופת חולים אני רועד מפחד! ואתה בחור צעיר עם שתי עינים בריאות, לא חושש כלל?!

רבי אהרן ראטה בעל ה'שומר אמונים' אומר: כשאדם הולך ברחוב ומזדמנת לו ראייה אסורה והוא מתגבר ועוצם עיניו מראות ברע, אותו זמן הוא עת רצון בשמים וכל מה שיבקש אז האדם מאת ד' יתברך, סגולה כי תפילתו תתקבל ברצון. ■

באמת שמעו לו!

"וַיֹּאדְתֶם... הָאָרֶץ מֵה הוּא וְאֵת הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ חֲזֹק הוּא הִרְפָּה הַמַּעֲט הוּא אִם רַב: ... הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא יֹשֵׁב בָּהּ הַטּוֹכָה הוּא אִם רַעָה וְמָה הָעָרִים אֲשֶׁר הוּא יֹשֵׁב בָּהֶנָּה הַבְּמַחְנִים אִם בְּמִבְצָרִים" (במדבר י"ג, י"ח - י"ט)

אומר רש"י: **"אֵת הָאָרֶץ מֵה הוּא"** - **"יש ארץ מגדלת גבורים ויש ארץ מגדלת חלשים, יש מגדלת אוכלוסין ויש ממעטת אוכלוסין"** כלומר; בקש משה רבנו שיבדקו את אקלימה של הארץ ואת זאת יעשו על פי תושביה. אך באמת שקשה לבדוק את האקלים על פי האנשים. אמנם יש מקומות שבהם חם מאד והאנשים צריכים להיות חזקים מאד כדי לשרוד. אבל יתכן שאם נכנס לארץ לא נחזיק בה מעמד, למרות שתושבי הארץ כן חזקים, כי אדם רגיל לא יכול להחזיק מעמד זמן רב בתנאים אלו. אלא שצריך לבדוק אנשים שעתה מקרוב הגיעו ולא את הותיקים.

ועוד דבר בקש משה רבינו לבדוק: **"הַטּוֹכָה הוּא אִם רַעָה?"**

אומר רש"י: **"הַטּוֹכָה הוּא"** - **"במעניות ותהומות טובים ובריאים"**. וכיצד ניתן לבדוק זאת? לא ניתן לבדוק ע"י שתייה, כי אולי שתייה אחת לא תגרום נזק. אך גם אי אפשר לבדוק לפי אנשים ותיקים הרגילים בשתייה, כי אולי הם שותים מים ממקומות אחרים.

ואכן בספר מלכים מסופר שהנביא אלישע הגיעה ליריחו והתושבים אמרו לו שהמקום טוב, אך אין מים כי יבש המעיין והם משלמים עבור מים שמביאים להם ממקום אחר.

אם כך הוא המצב, למה נשארו לגור שם?

אומרת הגמרא: **"אמר רבי חנין: 'חן מקום על יושביו'"**. (סוטה מ"ז). אלא שאפשר לבדוק על פי החדשים, אלו שהגיעו מקרוב. מילא, מי שנולד וגדל כאן; **"חן מקום על יושביו"**, אבל חדשים לא יגיעו למקום זה שמימי רעים. אלא, על כרחך; **"ש'המעניות ותהומות טובים ובריאים"**.

"הושע" בשם שבו נולד. אבל מיד מוסיפה התורה ומציינת שאמנם זה שמו מעת לידתו, אבל היה לו שם אחר מאז שהיה תלמידו של משה רבנו - **"יהושע"**.

"... וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בֶּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ" (במדבר י"ג, ט"ז)

אומר התרגום יהונתן בן עוזיאל: ראה משה את ענותנותו של יהושע והוסיף לו **"יוד"** והתפלל עליו שד' יושיעו מעצת מרגלים.

מה הקשר בין ענותנותו של יהושע לבין התפילה עליו?

אומר ה'תורי זהב' ע"פ ה'זוהר': הסבה שהמרגלים חטאו היתה משום שחששו שיקחו מהם את הנשיאות כשיכנסו לארץ. כלומר; המניע היה **"כבוד"**. משה ידע שיהושע לא יטול חלק בעסקה הזאת, כי הוא עניו. ואם לא היה אתם, יש חשש שיהרגוהו. לכן התפלל משה על יהושע שד' יושיע אותו מעצת מרגלים - שלא יעשו עצה אחת להורגו.

ולמה על שאר המרגלים לא התפלל משה רבנו שד' יטה לבם לטובה ולא יחטאו?

משה רבנו לא רצה להתפלל על בטול הבחירה. אכן, כאמור, גם על יהושע הוא לא התפלל שיתבטל לו כח הבחירה, אלא רק שלא יהרגו אותו.

ולמה משה רבנו לא התפלל על כלב שהרי אף הוא היה בסכנה כיהושע, שהלא אם כלב לא ילך עם המרגלים, הם יהרגוהו?!

אלא ראה משה שכלב יכול להתמודד מולם, כלומר לשתף אתם פעולה למראית העין, אבל כשיחזרו יאמר את האמת. לעומת זאת, על יהושע הוא ראה שהוא לא יכול להתמודד בצורה כזאת.

ואכן כך כתוב: **"וְעֵבְדִי כָּל־עֶבֶב הִיְתֵה רוּחַ אַחֲרֵת עִמּוֹ..."** (י"ד, כ"ד). רווח אחרת היתה עמו, אבל בפה דבר אתם כאילו היה אחד מהם. דבר זה לא נאמר על יהושע ולכן כשחזרו למדבר, יהושע לא היה יכול לומר דבר, כי אז היו אומרים לו המרגלים אתה, הלא כל הזמן היית נגדנו!... אבל כלב היה **"משלהם"**, לכן הוא היה יכול לומר; **"וַיְהִי כָּל־כָּל אֶת הָעָם אֶל מֹשֶׁה..."** (במדבר י"ג, ו'אז

"וְהוּא לֹא תִצְלַח"

➤➤➤ המשך מעמ' 1

ממורך לבכם, חולשת אמונתם וחוסר בטחונם המלא בה' באמרם: **"נְשִׁינוּ וְנִטְפְּנוּ יִהְיוּ לָנוּ"**. ברור היה להם שלא ניתן להכנס לארץ למרות הבטחת ה'. אך לבסוף, כשנאמר להם עונשם הגדול וחטאם לה' נתעוררו לשוב בתשובה ובקשו לתקן מעשיהם ולהכנס במסירות נפש לארץ ישראל למרות שמה אסר עליהם והזהירם: **"וְהוּא לֹא תִצְלַח"**,

הכיצד נשתנו מרגע לרגע? אלא כך דרכו של היצר, מחליש ומרפה את האדם מלעסוק במצוות ונותן לו כח ואומץ לעשות עבירות ואו, מצוות שמשאיו לבו ומצפונו שלא כרצון בוראו.

ה'חפץ חיים' מביא משל יפה; לאחד שרואה סבל נושא משא כבד מאד ומרחם עליו ו"מרגיש" בצערו, הלא ברור שצערו של הסבל גדול לאין שעור מ"הרגשתו" של המשתתף בצערו.

והנה חיים ורואים אנו במציאות, שמי שמקיים תורה ומצוות שמחתו ואושרו גדולים ביותר. למשל; מי ששומר שבת כהלכתה, מרגיש בכל לבו ונפשו התעלות רוחנית, מנוחה אמיתית ושלות עולם מעין עולם הבא, כל מלאכתו עשויה ואין לו דאגה כלל משום דבר שבעולם.

אך לעומת זאת מחללי שבת המסתכלים עלינו, טוענים שקשה להם מאד לשמור שבת בגלל הגבלותיה ואסוריה.

אולם אם באמת היה כך, הרי דוקא מי ששומר את השבת היה צריך להרגיש יותר את הצער ולא מי שמחללה ו"מרגיש" בשבילנו מה שלא ניסה באמת מרצונו החפשי. וכיוצא בזה בכל מצוות התורה, אלא בעל כרחנו, שכל הטענות על הקושי שבקיום התורה והמצוות הן שקר מוחלט! ואין כאן, אלא פתויו של היצר הרע.

כך קרה עם העם שבין רגע, כשהסתלקה מהעם טחות העינים בטענתם של המרגלים, הרי שראו בברור את האפשרות לעלות בהר ואף ללחום כנגד העמלקי והכנעני במסירות נפש, כדי לירש את הארץ, אך אחרו את המועד וה' לא אבה הכניסם - ויצר הרע השתמש בהם פעם שניה לעבור על רצון ה' ולעלות בהר למרות שהזהירו: **"וְהוּא לֹא תִצְלַח"**.

וכדברי בעל 'חובת הלבבות': **"כֹּל הַמְסִיר בְּשַׁחוּנוֹ מֵה' וְתוֹלְהוֹ בְּזוּלָתוֹ, ה' מְסִיר הַשְּׂגָחָתוֹ מִמֶּנּוּ וּמְנִיחוֹ בִיד מִי שִׁבְטָה עֲלָיו"**. ■

הראיתם ארץ כזו, שברכתה שופעת מאליה, שפרותיה של גפן אחת, מרובים מתנובת כרם שלם ומבורך, בארץ אחרת? הראיתם ארץ שכזו, שבניה, או, גדלים כענקים עד לשמים ודומים לנפילים שלפני המבול, או שמתים כזוכים? כל כולה אינה אלא גן עדן מן השמים, לזוכים לה, או, שאול וגיהנם לשאינם זוכים לה!.

כה דברו המרגלים שגבורים היו בעמם: **"כָּל נִשְׂיָא בְּהֵם"**. ו'אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו איזובי קיר' - **"וְנִשְׂאָא פִל הַעֲדָה וְיִתְּנוּ אֶת קוֹלָם וְיִכְסּוּ הָעַם בְּלִיָּה הַהוּא"**

הגזרה

העם חרץ לבדו את משפטו: **"אוּ בַמִּדְבָר הִנֵּה לֹא מִתְּנוּ"**. מעבודת פרעה יצאו ולכלל נוחלי ארץ הבחירה עדין לא הגיעו. העם האומר: **"הֲלוֹא טוֹב לָנוּ שׁוֹב מִצְרַיִם"** לשוב לעבודת ולשפלות ובלבד שלא נישא בעול הגדול של החרות העליונה ובאחריותה, אינו ראוי להיות עליון על כל הגוים. העם החושב בעצמו כי פשעיו כל כך מרובים ולא עזבוהו עדין, עד שהקדוש ברוך הוא שונא אותו בגללם ואומר להשמידו - מעיד הוא על עצמו שהחטא והפשע עדין שוכן בקרבו ולא יצלח להתרומם על גביהם.

אפילו משה רבינו אוהבם של ישראל ונושאים **"כְּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאָמֶן אֶת הַיִּנֹק"** וסובלם גם כשהם חוטאים, לא ערב לבו לבקש עליהם רחמים, לבטל מהם גזרת; **"אִם יִדְאָה אִישׁ בְּאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה, הַדּוֹר הַרַע הִנֵּה, אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה..."**. אינו מבקש עליהם, אלא שלא ימותו כולם במגפה, מפני חלול השם. אבל לארץ הזו אין הם ראויים לבוא!

"וְהַתְּחַזְּקֶתֶם וְלִקְחֶתֶם מִפְּרֵי הָאָרֶץ" - כך אמר למרגלים בצאתם לדרך. שכל הרוצה לטעום מפריה ולשבוע מטובה של הארץ, הוא צריך ללוש תחילה חוזק וגבורה. עכשיו, ששבו משם רפויים ונפחדים - לאו בני הארץ היא הם, **"בַּמִּדְבָר הִנֵּה יִתְּמוּ וְשָׁם יָמָתוּ"**.

עבודת היצר

בתחילה, כשלא רצו להכנס לארץ

מששבו המרגלים **"וַיֵּשְׁבוּ אֹתָם דָּבָר וְאֵת פֶּל הַעֲדָה"** - כל אשר דברו באותה שעה, הכל אמת היה וידוע היה לכל העם. שכן הכל יודעים היכן עמלק יושב ומה הוא עמלק לישראל ושהאמורים גבורים הם וכן ילידי הענק ידועים היו בעולם. וכן משה אומר לישראל (דברים ט): **"אֲשֶׁר אֵתָה יְדַעַתְּ וְאֵתָה שָׁמַעַתְּ מִי יִתְּצֵב לִפְנֵי בְנֵי עֲנָק"**. אלמלא הוסיפו בדבריהם לומר: אפס - **"אֲפֹס כִּי עַז הָעַם הַיֵּשֵׁב בְּאָרֶץ"**.

האמן האמינו בה' שיכול לעשות להם נסים ונפלאות ולמסור רבים וחזקים ביד מועטים וחלשים, אלא שלא האמינו בעצמם שיהיו ראויים לנסים אלה ושעל ידם יעשה הנס והיה איש מהם כי יחטא ואשם - ויסתר ה' פניו מכל העם ויפלו נשיהם ובניהם בחרב, מפני הסתר הפנים - והרינו שוב כבמדבר הזה שבכל עת ובכל שעה אין לנו חיים בדרך הטבע, אלא מצפים לנס בלבד...

ועדין לא גלו את כל מורך לבם אלא, ברמז בלבד, שאמרו: **"אֲפֹס כִּי עַז הָעַם הַיֵּשֵׁב בְּאָרֶץ"**, עד שכלב הרעים בקולו: **"עֲלֵה נַעֲלֵה וְיִרְשְׁנוּ אֹתָהּ כִּי יָכוֹל נֹכַח לָהּ"** כמידתנו היא הארץ ודי הכח אשר בנו כדי לרשת אותה ולהתנחל בה לעולם! קול מלא בטחון בכח ישראל הבחור מכל העמים ושעם כל חולשותיו עולה הוא בכחו על עמים גדולים וחזקים ממנו. עם ישראל, גם דרך הנס, היא דרך הטבע שלו, כי חפץ בו ה', אפילו כשהוא חוטא לפניו. ולעולם אין האב מואס בבניו ולא שונא אותם ואפילו יש בלבם עליהם.

כיון שכלב גלה את כל לבו, לב הארי, אף הם גלו את כל מורך לבם ואמרו: **"לֹא נֹכַח לַעֲלֹת אֶל הָעַם כִּי חֲזָק הוּא מִמֶּנּוּ"** - כביכול, כלפי מעלה אמרו. גם כאשר הוציאנו ממצרים, **"בְּיַד חֲזָקָה"** הוציאנו, שהיתה מידת הדין מקטרגת עלינו: כי אין אנו ראויים וכפסע היה בינינו לבין אברננו במצרים ועל הים. ולא כל יום נוכל לצפות ל"יַד חֲזָקָה" כנגד מידת הדין והלא מלאי עוון ופשע אנו.

ומה לנו כי נצפה תמיד לנס, שיהפכו עלינו סדרי בראשית תמיד?

הארץ שאנו באים לרשת אותה - כולה כמחנה שכונה היא, כאשר כאן במדבר. לא מעולה היא משאר ארצות, אלא אינה דומה להן כלל. פלטרין של מלך היא - לא נוכל לעלות אליה כי יוצאי מצרים אנו ולא הגענו להיות בני פלטרין.

אתנון יצחק

התכנסות עם הרב

הכינון לסדרת הרצאות בבת-ים

ביום ראשון 02/07/06
השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

הרצאה ראשונה
0200

דמי כניסה 10 ש"ח
היכל התרבות סמטת אופיר 3

ההרצאות מאובטחות

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

רק בטרקלין יאקאב חשמל

עוברים ל-בְּקוּ

BEKO

בחירה עולמית

מכונות הכביסה בקו

קניגלט עד 6 ק"ג • עד-1000 מ"ר • זלת רחבה 300 מ"מ • סתירה של 180 מעלות • שקילה אוטומטית להחמאת כמות מים אנטיסליל ומניעה איזון המכונה בעת סחיבה • סימני הסתירה של עד 9 שעות • 20 מניות כביסה עתה • אפשרות לכביסה חמה • טמון סמסטרות 40-50 מעלות • מניעת לכביסה מברירה 30 דק' • אפשרות לכיבול ריקון מים להגנה על כביסה טרודה ובענתי • נתיך ניוטוסה • נרצנת מים הסננות 95 ליטר לסננון כביסה • ליטר • דחנן באטומים • A טסיסה • אנרגיה • C סטטיסה

קונים ומקבלים
מחיר קטור 1890 ש"ח
מחיר מלא 1990 ש"ח

BEKO
בחירה עולמית

טרקלין יאקאב חשמל
האחריות לראשונה בישראל!
הכפולה

להזמנות: 1700-50-50-10

רפואה שלמה לניסים בן מרווארי	יעמדו על הברכה
רפואה שלמה ואריכות ימים לחיים בן ג'והרה ואסתר תירה בת חמסה	הצלחה ושמירה לבנימין בן פורטונטה
להצלחת משפחתו של רפאל בן רבורה	עליה בתורה ובמצוות לחיים בן מסעודה
עליה בתורה ובמצוות לחוריד בן לטיציה	זווג הגון לשאול בן ביאנקה
רפואה שלמה למיסה בת נינה	חזרה בתשובה לג'ורג'יו בן רוויטה
רפואה שלמה לטוסמו פציפיקו בן מישאל	חזרה בתשובה לארמנרו בן צ'לסטה
חזרה בתשובה לארמנרו בן צ'לסטה	חזרה בתשובה לג'וספה יוסף בן ויטוריה
חזרה בתשובה לאלונורה בת אלורה	חזרה בתשובה לשותפים אילן חי בן ג'לסמינה, נסי סימו בן לאורה, שלמה בן שרה

צבעי ושיפוצניק מקצועי

במאורים אטרקטביים

050-2040325

שירותי כח אדם וסיעוד

- עובדים זרים מכל העולם
- טיפול בקשישים, מוגבלים ונכים במסגרת חוק הסיעוד של ביטוח לאומי
- מטפלים למשך 24 שעות - אפשרי ללא לינה
- מענה מיידית לכל פניה

1-700-704-204 פקס: 08-9356686 נ"ד: 050-2333333 רח' הרצל 96 רחובות, מיקוד: 76548 raz2004@bezeqint.net

היתר עסקה

הינו מבית הדין הגבוה לצדק של הרב הגאון ניסים קרליץ שליטא הרב הגאון הרב סילמן שליטא.

מומחיות בידיך

פינוטק נותנת לך את הכלים להיות מומחה בשוק ההון ולהשקיע בחוכמה ב:

- מט"ח
- סחורות (זהב ונפט)
- מדדי מניות
- אופציות

לקוראי 'שופר ניוז',
'ארבע כנפות' וגנזי המלך'

מתנה בשווי \$50

**בוא ללמוד מסחר במט"ח
וצבור מומחיות בעזרת פינוטק:**

קורסים מקצועיים ע"י מרצים בכירים
אימון אישי בביתך ללקוחות (VIP)
מערכת אינטרנטית ידידותית להפעלה
חשבון אימון חינם להתנסות

שיעור הכרת המגמות
בשוק ההון והמט"ח
חייגו *2021 להרשמה
www.FINOTEC.com